

دستاوردهای موسسه در سالی که گذشت

«حیات وحش میراث پارسیان» برای طبیعت ایران

بهمن‌ماه 1391

دوستان عزیز مؤسسه‌ی حیات وحش میراث پارسیان،

در سالی که گذشت، با وجود شرایط سخت اقتصادی، موفق به کسب دستاوردهای مهمی شدیم که البته بخش بزرگی از بودجه‌ی آن از طریق کمک‌های مالی جمع‌آوری شده در برنامه‌ی مزایده‌ی آثار هنری به نفع حیات وحش ایران در آبان‌ماه 1390 تأمین شد. در خردادماه 1391، طی مراسمی با حضور اعضا و خیرین همیشه در صحنه‌ی مؤسسه، کمک‌های مالی بیشتری جمع کردیم. این کمک‌های مالی به ما امکان داد تا در انتشارات و پروژه‌های اجرایی و پژوهشی خود سرمایه‌گذاری کنیم. به عنوان مثال، اولین فاز پروژه‌ی پلنگ پارک ملی گلستان پایان یافت و گزارش آن نیز منتشر شد. همچنین با حمایت مالی گروه صنعتی بارز هم‌اکنون پروژه‌ی خرس سیاه آسیایی در حال اجرا است و در آینده ممکن است از پروژه‌های دیگری چون برنامه‌ی حفاظت از یوزپلنگ آسیایی نیز پشتیبانی کند. با پشتیبانی بنیاد حیات وحش ایران (PWF)، پروژه‌ی تعیین وضعیت گوسفند وحشی لارستان را به ثمر رساندیم. پروژه‌ی حفاظت از دلفین بینی بطری در آب‌های اطراف جزیره‌ی هنگام در خلیج فارس نیز توسط دفتر کمک‌های کوچک برنامه‌ی عمران سازمان ملل در تهران UNDP SGP/GEF حمایت شد. گروه پارس‌آنلاین نیز که از حامیان اصلی ما به حساب می‌آید، همواره در بقای موسسه و پروژه‌هایمان سهمیم بوده است. ضمناً جا دارد از کمک‌های بی‌شائبه‌ی مؤسسه‌ی حسابداری و حسابرسی تدوین‌کو که امور حسابداری مؤسسه را به‌طور افتخاری انجام می‌دهد قدردانی کنیم.

این پروژه در سال 1389 آغاز شد و شامل برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای قایقرانان در زمان اوج حضور گردشگران و نیز برای سایر افراد مرتبط از جمله اعضای شوراهای روستایی بود. علاوه بر آن، بروشورها و مطالب آموزشی مناسب در اختیار قایقرانان و گردشگران قرار گرفت. در پی این فعالیت‌ها، تعاونی قایقرانان تشکیل شد و مسئولیت کنترل و بازرسی قایقرانان در آب‌های جزیره‌ی هنگام را بر عهده گرفت. فاز اول این پروژه در زمستان سال 1390 پایان یافت و این تعاونی هم‌اکنون تحت نظارت فرمانداری استان هرمزگان به فعالیت خود ادامه می‌دهد. SGP/GEF نیز برای فاز دوم این پروژه منابع مالی تخصیص دادند که البته این بودجه باید هم زمان به دو پروژه‌ی دلفین و پروژه‌ی ژئوپارک قشم پس از ارائه پروپوزال توسط مؤسسه‌ی حیات وحش میراث پارسیان اختصاص یابد. در این راستا مانی میرصادقی، مستندساز برجسته حیات وحش فیلمی از دلفین جزیره‌ی هنگام تهیه و آن را به مؤسسه اهدا کرد.

فاز اول پروژه‌ی حفاظت پلنگ در استان گلستان در اواخر سال 1390 پایان یافت. مراحل اجرایی این پروژه با توجه به سوابق علمی و کاری به مؤسسه‌ی طرح سرزمین که یکی از سازمان‌های غیر دولتی فعال در عرصه‌ی محیط زیست است سپرده شد. مؤسسه‌ی حیات وحش میراث پارسیان علاوه بر تأمین مالی پروژه، مدیریت و پایش پروژه را نیز بر عهده داشت. لازم به ذکر است چنین مطالعه‌ای برای نخستین بار در ایران صورت گرفته است. از مهم‌ترین دستاوردهای این پروژه می‌توان به دستیابی به برآورد جمعیت پلنگ ایرانی در پارک ملی گلستان اشاره کرد. نتایج مطالعات حاکی از آن است که بین 23 تا 42 قلاده پلنگ در این پارک ملی زندگی می‌کنند. این مطالعه همچنین امکان شناسایی عوامل تهدید کننده‌ی بقای پلنگ را فراهم کرد. گزارش پایانی فاز اول در بهار سال 1391 منتشر شد. فاز دوم این پروژه نیز آغاز شده است که طی آن تأثیرات جوامع محلی بر حیات جانوران در پارک ملی بررسی و از مردم برای مشارکت در حفاظت این گونه دعوت به همکاری خواهد شد. بوم کلبه‌ی ترکمن از حامیان تدارکاتی فاز اول در محل پروژه بود. آقای رضا توکلی از شرکت شیشه‌ی پارس حمایت مالی قابل توجهی از این پروژه به عمل آورده است، و شرکت روغن زیتون مینودشت نیز در اجرای فاز دوم این پروژه نقش مهمی خواهد داشت. آقای پرهام دیباج، مستندساز حیات وحش، در حال تهیه‌ی فیلمی در مورد وضعیت پلنگ در پارک ملی گلستان است.

هدف مؤسسه از اجرای پروژه‌های تحقیقاتی برنامه‌ریزی اصولی و علمی برای پروژه‌های حفاظتی است. این نوع تحقیقات برای اجرای برنامه‌های میدانی و یا برای برنامه‌ریزی طرح‌های بلند مدت مدیریتی ضروری هستند.

در مطالعه‌ی دیگری که در نوع خود منحصر به فرد است قوچ و میش لارستان، که از کوچک‌ترین گوسفندهای وحشی دنیا به حساب می‌آید، در زیستگاهش مطالعه شد. این زیستگاه با مساحت 4 967 780 هکتار، جنوب استان فارس، شرق استان هرمزگان و بخش‌هایی از استان بوشهر را در بر می‌گیرد. با توجه به نتایج این مطالعه، حدود 700 رأس قوچ و میش در مناطق حفاظت‌نشده و حدود 500 رأس در مناطق حفاظت‌شده شناسایی شدند. یافته‌های این مطالعه نیز نشان می‌دهد که آینده‌ی این گونه در خطر است و نیاز مبرم به حفاظت دارد. اجرای این پروژه به سه مجری مجزا - مؤسسه‌ی طرح سرزمین، کانون محیطبان و آقای بیژن دره‌شوری- واگذار شد. مدیریت پروژه بر عهده‌ی مؤسسه‌ی حیات وحش میراث پارسیان بود و بودجه‌ی آن از طرف بنیاد حیات وحش ایران تأمین شد.

پروژه‌ی خرس سیاه آسیایی ما بر روی زیر گونه‌ی بلوچی این جانور که در ایران و پاکستان زندگی می‌کند متمرکز است. این جانور در شرایط زیستی دشوار مختص به زیستگاهش به زندگی ادامه می‌دهد. خشکسالی شدید در استان‌های کرمان، هرمزگان و سیستان و بلوچستان حیات این گونه‌ی منحصر به فرد را تهدید می‌کند. این پروژه بیشتر به بقای این گونه در دراز مدت توجه دارد. اولین فاز این پروژه برآورد جمعیت خرس سیاه در این

مناطق توسط دوربین تله‌ای بود. پیش‌تر، هیچ منطقه‌ی حفاظت شده‌ای به عنوان زیستگاه خرس سیاه ثبت نشده بود، ولی یافته‌های این پروژه به ما این امکان را داد تا مناطق حفاظت‌شده‌ی بحرآسمان، کوه‌شیر، سنگمس و پناهگاه حیات وحش زریاب به عنوان زیستگاه‌های حفاظت‌شده‌ی خرس سیاه ثبت کنیم. گروه صنعتی بارز که بخشی از هزینه‌های این پروژه را تقبل کرده ماهیانه 800 000 تومان برای انجام این پروژه می‌پردازد. کتابی از مجموعه‌ی "جانوران در خطر انقراض ایران" به قلم آقای علی گلشن با موضوع خرس سیاه آسیایی منتشر خواهد شد که به عنوان وسیله‌ای برای اطلاع رسانی در راستای اهداف پروژه چاپ خواهد شد. همچنین، فیلمی از خرس سیاه در زیستگاه طبیعت‌ش توسط آقای مهدی چلانی در دست تولید است. ما در صدیم تا حمایت گروه صنعتی بارز را برای چاپ و تولید این اثر جلب کنیم. مؤسسه‌ی حیات وحش میراث پارسیان قصد دارد تا در اماکن تبلیغاتی هواپیمایی ماهان که متعلق به سازمان توسعه‌ی کرمان است یک کمپین تبلیغاتی برای حفاظت از خرس سیاه آسیایی راه اندازی کند.

اولین شماره از مجموعه کتاب‌های "جانوران در خطر انقراض ایران" به نام "فریاد یوزپلنگ" در تابستان 1391 منتشر شد. این کتاب به قلم آقای علی گلشن و به سفارش مؤسسه‌ی حیات وحش میراث پارسیان تهیه شده است. زبان آن فارسی است و متنی از خلاصه‌ی داستان کتاب به زبان انگلیسی به آن افزوده شده است. این کتاب وضعیت یوزپلنگ در ایران را بیان می‌کند، گونه‌ای که بسیار کمیاب و تنها بازمانده‌ی یوزپلنگ آسیایی به شمار می‌آید. مخاطبان اصلی این کتاب کودکان و نوجوانان هستند، دبستان دخترانه‌ی آفتاب آذرین 1000 جلد از این کتاب را برای حمایت از مؤسسه و یوزپلنگ آسیایی خریداری و بین دانش‌آموزان مدرسه توزیع کرد. گروه صنعتی بارز و UNDP/SGP علاقه‌ی خود را برای حمایت از چاپ دوم این کتاب اعلام کرده‌اند، با این هدف که کتاب در بین جوامع محلی حاشیه‌نشین زیستگاه یوزپلنگ و شرکت‌کنندگان در کارگاه‌های مربوط توزیع شود.

چند پروژه‌ی اجرایی نیز در قالب برنامه‌های مؤسسه انجام شده است. در منطقه‌ی حفاظت شده‌ی گنو با احداث چند آبشخور بر آن شدیم تا تأثیرات مخرب خشکسالی را تخفیف دهیم. این آبشخورها سبب می‌شوند تا حیات وحش برای جستجوی آب کمتر به دامنه‌های پست منطقه روانه شود و در نتیجه کمتر در تیررس شکارچیان قرار گیرند.

در فروردین 1391، با هماهنگی‌هایی که میان مؤسسه‌ی حیات وحش میراث پارسیان و چند مؤسسه‌ی پژوهشی در آمریکا به عمل آمد، 13 نفر از دانشگاهیان و پژوهشگران حوزه‌ی محیط زیست به آن کشور سفر کردند. آنان در این بازدید علمی از مؤسسه‌ی اسمیتسونین، دانشگاه کالیفرنیا در ایرواین (بخش محیط زیست)، دانشگاه ایالتی نیومکزیکو و چند پارک ملی و پناهگاه حیات وحش دیدار کردند.

ما سعی بر این داریم تا در کنار مؤسسات و بنیادهای دیگر، با برگزاری کارگاه یا با شرکت در همایشها دانش و اطلاعات خود را به اشتراک بگذاریم. در سالی که گذشت، طی یک همکاری با بنیاد امید مهر که هدفش بهبود وضعیت زنان جوانی است که در شرایط دشوار اقتصادی و اجتماعی قرار داشته‌اند، در قالب 5 کارگاه سفرهایی یک روزه به پارک ملی خجیر در نزدیکی تهران برنامه‌ریزی کردیم.

سه شماره از خبرنامه‌ی حیات وحش ایران در سال جاری چاپ شد. این خبرنامه شامل اخبار جاری حیات وحش و حفاظت در ایران است. مقالات و اخبار آن به معرفی فعالیت‌های حفاظتی در ایران و از جمله پروژه‌های مؤسسه می‌پردازد. لازم به ذکر است وب سایت جدید مؤسسه با چهره و خصوصیات جدید به همان آدرس قبلی تا آخر دی‌ماه راه‌اندازی خواهد شد.

در یک پروژه‌ی جدید قصد داریم رابطه‌ی شکار و حفاظت را بررسی و ضوابط و شرایطی که به موجب آن شکار مدیریت شده می‌تواند در خدمت حفاظت از طبیعت قرار گیرد را مشخص کنیم. در حال حاضر بیشتر اطلاعات مورد نیاز جمع‌آوری شده‌اند ولی برای پردازش و حصول نتیجه به زمان بیشتری نیاز است. طرح دیگری که قصد تدوین آن را داریم ارائه‌ی روشی نوین برای مدیریت مناطق حفاظت شده است که در صورت تصویب، در قالب مشارکت در مدیریت مناطق حفاظت‌شده اجرا خواهد شد. پروپوزالی را به این منظور برای منطقه‌ی حفاظت‌شده‌ی پرور به سازمان حفاظت محیط زیست ارائه کرده‌ایم.

با تشکر از حمایت و علاقه‌ی شما

مؤسسه‌ی حیات وحش میراث پارسیان